

מוֹתָא לְנַפְשִׁיהּ, עַד דְּאַתְתַּת פָּרָה וְכַפָּרָה עַל בְּנֵיהּ.
וְעַבְדִּין מִינָהּ הוֹצֵאה עַל טְמֵאי מִתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה דְּלֹא אֶתְחַבֵּר בָּהּ וְאִ"ו עַד דְּיַעֲבֹדוּ
הוֹצֵאה לְאִינוּן כְּלֵי מַדִּינָה. וְלִבְתָּר (דְּבָרִים ד') וְזֹאת
הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' חַיִּים אֶתְדַבֵּק בָּהּ. (דְּבָרִים ל"ג)
וְזֹאת הַבְּרָכָה, בְּרָכָה אֶתְדַבֵּק בָּהּ בְּהֵאי זֹאת. אֲבָל
כָּל אַתְר דְּתַשְׁבַּח בְּאוֹרֵייתָא זֹאת הַתּוֹרָה כֹּלָא וְאִ"ו,
בְּגִין חוֹבָה (ויקרא י"ג) זֹאת תּוֹרַת נְגַע צַרְעַת. (ויקרא י"ד)
זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נְגַע הַצַּרְעַת (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת
הַקְּנָאוֹת. בְּגִין דְּסָאיְבוּ גְרַמִּיהוּן וְסָאיְבוּ מִקְדָּשָׁא. (ויקרא
ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, לָא כְּתִיב בֵּיהּ וְאִ"ו עַד דְּיַעֲבֹדוּ
לָהּ שְׁלִימוּ בְּנֵי אַהֲרֹן לְחַבְרָא לְזֹאת בְּבַעֲלָהּ. (ויקרא ו')
וְזֹאת תּוֹרַת הַמְּנַחָה, לֹא אֶתִּיָּא עַל חֲטָא, דְּהָא
נְדָבָה הִיא. אוּ דְאַתִּיָּא עִם עוֹלָה וְהָא עַבְדָּא עוֹלָה

לשון הקודש

מקום שתמצא בתורה "זאת התורה" כלי
וְאִ"ו, זֶה בְּגִלְל חֲטָא. (ויקרא יג) זֹאת תּוֹרַת
נְגַע צַרְעַת. (שם יד) זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל נְגַע
הַצַּרְעַת. (במדבר ה) זֹאת תּוֹרַת הַקְּנָאוֹת.
מִשּׁוּם שְׂטֵמָאוּ אֶת עֲצָמִם וְטֵמְאוּ
הַמִּקְדָּשׁ. (ויקרא ו) זֹאת תּוֹרַת הָעוֹלָה, לֹא
כְּתוּב בּוּ וְאִ"ו, עַד שְׁיַעֲשׂוּ לָהּ בְּנֵי אַהֲרֹן
שְׁלָמוֹת לְחַבְרָא אֶת זֹאת לְבַעֲלָהּ. (שם ו)
וְזֹאת תּוֹרַת הַמְּנַחָה – לֹא בָּא עַל חֲטָא,

הַמִּקְדָּשׁ וְנִרְמוּ לָהֶם מִיְתָהּ, שְׁהָרִי מִי
שְׂמִפְרִידִם גּוֹרֵם מִיְתָהּ לְנַפְשׁוֹ, עַד שְׂפָאָה
פָּרָה וְכַפָּרָה עַל בְּנֵיהּ, וְעוֹשִׂים מִמֶּנָּה
הוֹצֵאה עַל טְמֵאי מִתִּים.

זֹאת הַתּוֹרָה, שְׁלֹא הֶתְחַבֵּר לָהּ וְאִ"ו עַד
שְׁעֲשׂוּ הוֹצֵאה לְאוֹתָם כְּלֵי מַדִּינָה, וְאַחַר כֵּן
(דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר.
חַיִּים נְדָבְקוּ בָּהּ, (שם לג) וְזֹאת הַבְּרָכָה.
בְּרָכָה נְדָבְקָה בְּ"זֹאת" הַזֶּה. אֲבָל כָּל

שְׁלִימוֹ. (ויקרא ו') זאת תורת החטאת אֲתִיָּא עַל חַטָּא
דְּסָאיְבוּ לְהָא זֵאת.

וְזֵאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם בְּגִין דְּלֹא עָבְדוּ כָּל כֹּד פְּגִימוֹ,
וּבְגִין כֹּד אֲתִיָּא דְכוּרָא וְלֹא נִוקְבָא (ויקרא ז')
וְזֵאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים בְּגִין דְּאֲתִיָּין לְשִׁלְמָא
אֲתַחְבַּר בָּהּ וְא"ו. (שם) זֵאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה לְמִנְחָה
וְלַחֲטָאֵת, בְּגִין חֲטָאֵת דְּאִית בְּקָרָא, וְחוּטָא אַחַד יֶאֱבַד
טוֹבָה הֶרְבֵּה. דָּא אִזְקִימָנָא בְּכָל אֲתָרָא וְא"ו מוֹסִיף
עַל עֲגִין רֵאשׁוֹן.

וְזֵאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגו' מָאִי טַעְמָא וְא"ו, הָא
לֹא אָמַר זֵאת בְּקִדְמִיתָא, אֲמָאִי כְּתִיב וְזֵאת,
בְּגִין סַם חַיִּים דְּאֲתִדְבַק בָּהּ. (דברים ל"ג) וְזֵאת הַבְּרָכָה,
בְּגִין בְּרָכָה אַף עַל גַּב דְּלֹא כְּתִיב זֵאת בְּקִדְמִיתָא,
אוּ מְלָה עַל מָה דִּיִּיתִי. אֲבָל בְּכוּלָּהּ מָאִי טַעְמָא לֹא

לשון הקודש

וְלַחֲטָאֵת - בְּגִלְלַת חֲטָאֵת שְׂיִישׁ בְּפִסּוּקָא,
וְחוּטָא אַחַד יֶאֱבַד טוֹבָה הֶרְבֵּה, זֵה
פִּרְשָׁנוּ בְּכָל מְקוֹם - וְא"ו מוֹסִיף עַל עֲגִין
רֵאשׁוֹן.

וְזֵאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם וְגוֹמֵר, מָה
חֲטָאֵת וְא"ו, הֲרִי לֹא אָמַר זֵאת בְּתַחֲלָה?
לְמָה כְּתוּב וְזֵאת? מִשּׁוּם סַם הַחַיִּים
שֶׁנִּדְבַק בָּהּ. (דברים לג) וְזֵאת הַבְּרָכָה -
בְּשִׁבִיל בְּרָכָה, אַף עַל גַּב שֶׁלֹּא כְּתוּב

שְׁהָרִי הִיא נְדָבָה, אוּ שְׁבָעָה עִם עוֹלָה,
וְהַעוֹלָה הֲרִי עוֹשָׂה שְׁלָמוֹת. (שם) זֵאת
תּוֹרַת הַחֲטָאֵת - בָּא עַל חֲטָאֵת שְׁטָמָא
אֵת "זֵאת".

(ויקרא ז') וְזֵאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם - מִשּׁוּם שֶׁלֹּא
עָשׂוּ כָּל כֹּד פְּגִימָה, וְלִכְּנָן בָּעָה זְכָר וְלֹא
נְקֵבָה. (שם) וְזֵאת תּוֹרַת זְבַח הַשְּׁלָמִים,
מִשּׁוּם שְׁבָעָה לְשָׁלוֹם, מִתַּחֲבַר עִמָּהּ וְא"ו.
(שם) זֵאת הַתּוֹרָה לְעוֹלָה וְלִמְנַחָה

כְּתִיב וְזֹאת. בְּגִין דְּלֹא אֶתְדַבֵּק וְא"ו. וְהֵאֵי דְכְּתִיב
וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם בְּגִין דְּכְתִיב לְעִיל זֹאת תּוֹרַת
הַחֲטָאֵת, וְא"ו מוֹסִיף עַל עֲנָן רֵאשׁוֹן. בְּגִין כִּד
אֶתִּיהִיבַת אוֹרֵייתָא בְּהֵאֵי זֹאת.

וּבְגִין כִּד פְּתִיב (ויקרא כ"ו) אֶף אֲנִי אֶעֱשֶׂה זֹאת, אֶסְלַק
מִינָהּ וְא"ו וְתַעֲבִיד בְּהוּ נִוְקָמִין וְכוּלְהוּ קְרַבְנִין
אֶתְיִין לְקַרְבָּא לְהֵאֵי זֹאת לְעִילָא בְּהֵאֵי שְׁלִישִׁי. וְאֲנָן
מְקַרְבִּין בְּהֵאֵי יוֹמָא תְּרִין פְּרִים בְּמוֹסָף, לְאוֹסָפָא לִיה
תְּרִין חוֹלְקִין. אִיל אַחַד, לְאַתְחַבְּרָא לִיה חֵילָא
דְּגִבּוֹרָה. שְׁבַעָה אִמְרִין לְקַבֵּל כּוּלְהוּ דְּרַגְנִין דִּיחֲדוּן
בְּהֵאֵי הַלּוּלָא. שְׁעִיר עֲזִים, לְכַפֵּרָא עַל דְּסִאיְבוּ
מִקְדָּשָׁא חֵיבִין דְּלִתְתָּא.

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי, (במדבר כ"ט) לְקַבֵּל דְּרַגְנָא דִּי צַחֵק
דִּיתְחַבְּרָא בֵּיהּ בְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בַּתְּרִין פְּרִים.

לשון הקודש

נְקָמוֹת, וְכַל הַקְרָבָנוֹת בָּאִים לְקַרְבֵּי אֵת
הַ"זֹּאת" לְמַעְלָה בְּשְׁלִישִׁי הַזֶּה, וְאֲנִי
מְקַרְבִּים בְּיוֹם זֶה שְׁנֵי פְרִים בְּמוֹסָף,
לְהוֹסִיף לָהּ שְׁנֵי חֲלָקִים. אִיל אַחַד לְחַבְרָא
לָהּ הַפֶּחַ שֶׁל גִּבּוֹרָה, שְׁבַעָה כְּבָשִׂים
בְּנֶגֶד כָּל הַדְּרָגוֹת שִׁישְׁמָחוּ בְּהַלּוּלָא הַזֶּה,
שְׁעִיר עֲזִים לְכַפֵּר עַל שְׁטֵמָאוּ הַמְקַדָּשׁ
הַרְשָׁעִים שֶׁלְמִטָּה.

(במדבר כט) ובחדש השביעי - בנגד דרגת

זֹאת בַּתְחִלָּה, אוּ דְבַר עַל מַה שְׁיָבֵא,
אֶבֶל בְּכֻלָּם מַה הַטַּעַם לֹא כְתוּב וְזֹאת?
מִשׁוֹם שְׁלֹא נִדְבַק וְא"ו. וְהוּוּ שְׁכַתוּב (ויקרא
ז) וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם, מִשׁוֹם שְׁכַתוּב
לְמַעְלָה (שם ח) וְזֹאת תּוֹרַת הַחֲטָאֵת, וְא"ו
מוֹסִיף עַל עֲנָן רֵאשׁוֹן, מִשׁוֹם כִּד נִתְּנָה
תּוֹרָה בְּ"זֹאת".

וּמִשׁוֹם כִּד פְּתוּב (שם כו) אֶף אֲנִי אֶעֱשֶׂה
זֹאת, אֶסְלַק מִמֶּנָּה וְא"ו וְתַעֲשֶׂה בְּהֵם

האי דכתיב (בראשית ח') ותנת התיבה בחדש השביעי בשבעה עשר, דאתוספא כנסת ישראל דאיהי שביעית על עשר סמיכא לעשרה. בגין כך פר אחד לאוספא ליה חילא דאימא עלאה למידן עלמא. אבל תרין לא, בגין דלא יכול עלמא למסבל דינא תקיפא.

איל אחד, גבורה דיליה לישנא דתקיפו, (תהלים כ"א)
 אילותי לעזרתי חושה. והאי איל תשבח
 בכולתו מוספין, דמוסיפין חילא דגבורה עליהו. פר
 משבתא דאית ביה ניחא, ולית ביה דינא כלל.
 דאתגלייא עתיקא קדישא חידו וטבאן לכולהו עלאין
 (ס"א עלמין). (במדבר כ"ח) כבשים בני שנה, למיהב חילא
 לכולהו דרגין. שעיר עזים דלא יתחוי סאיבו
 במקדשא ביומא דדינא ובהאי יומא אתתפר גבורה
 עלאה בדינא תתאה דראש חדש למידן עלמא.

לשון הקודש

איל אחד - הגבורה שלו, לשון של תקיפות, (תהלים כב) אילותי לעזרתי חושה, והאיל הזה תמצא בכל המוספים, שמוסיפים פח וגבורה עליהם, פרט לשבת שיש בה מנוחה ואין בה דין כלל, שמתגלה העתיק הקדוש שמחה וטובות לכל העליונים (עולמים). (במדבר כח) כבשים בני שנה - לתת פח לכל הדרגות. שעיר עזים - שלא תראה טמאה במקדש ביום

יצחק שיתחבר עם כנסת ישראל בשני פרים. והו שכתוב (בראשית ח) ותנת התבה בחדש השביעי בשבעה עשר, שהתוספה כנסת ישראל, שהיא שביעית על עשר סמוכה לעשרה. משום כך פר אחד, להוסיף לו פח האמא העליונה לדון את העולם. אבל שנים לא, משום שהעולם לא יכול לסבל את הדין הקשה.

תָּא חַיִּי, גְבוּרָה דִּינָא קְשִׁיָּא, בְּנִסְתַּי יִשְׂרָאֵל דִּינָא
רַפִּיָּא. אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פָּר אַחַד, בְּגִין דִּיכִיל
עֲלָמָא לְמַסְבַּל. וּבְגִין כְּדִּ פְרִישׁ יִרְחָא תְרִין פְּרִים
דְּהִיא בַּפְּרָה. בַּעֲשָׂרָה לְיִרְחָא לְקַבֵּל דְּרָנָא דְמִשָּׁה,
בְּמוֹסָף דִּילִיָּה פָּר בֶּן בָּקָר אַחַד, דְּלֹא אֶתּוּסָף בִּיה
דִּינָא כָּל כְּדִּ בְּגִין דְּהוּא יוֹמָא דְכַפָּרָה. אִיל אַחַד
תְּקִיף, לְתַבְרָא רְשִׁיעֵי עֲלָמָא, וּבַעֲיִנֵּן לְמַעְבָּד נְיִוְחָא
לְשַׁכְּבָא רָגוּזָא. בְּבָשִׂים שְׁבַעָה, לְאוּסָפָא לְכוּלְהוּ דְרָגִין.
שְׁעִיר עִזִּים אַחַד, אֶתּוּסָף הַבָּא בְּחוֹבַת הַיּוֹם לְכַפָּרָא
עַל סוּאָבַת מִקְדָּשָׁא, בְּגִין דְּקוּדְשָׁא בְרִידָא הוּא
מְלַעֲיָלָא מִכַּפֵּר כֹּלָא. וְלֹא יִשְׁתַּאֲר סְאִיבוּ בְּעֲלָמָא.
בְּגִין כְּדִּ, חַד בְּיוֹמָא, לְכַפָּרָא קֳדָשׁ תְּקַדְשִׁים חַד
זְמַנָּא בְּשַׁתָּא, בְּגִין דְּלֹא אֲשַׁתַּכַּח כָּל כְּדִּ סְאִיבוּ
תַּמָּן. וְחַד לְבָרָא, לְמוֹזְבַּת חַיְעוּזוֹן, דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח סְאִיבוּ

לשון הקודש

אִיל אַחַד תְּקִיף לְשַׁבֵּר אֶת הַרְשָׁעִים שֶׁל
 הָעוֹלָם, וְצָרִיד לַעֲשׂוֹת נַחַת לְשַׁבֵּד הַרְגִזוּ.
 בְּבָשִׂים שְׁבַעָה לְהוֹסִיף לְכָל הַדְּרָגוֹת.
 שְׁעִיר עִזִּים אַחַד הַתּוֹסֵף כָּאֵן בְּחוֹבַת
 הַיּוֹם לְכַפֵּר עַל טְמֵאֵת הַמִּקְדָּשׁ, מִשּׁוּם
 שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה יַכְפֵּר עַל
 הַכָּל וְלֹא תִשָּׂא טְמֵאָה בְּעוֹלָם.

מִשּׁוּם כְּדִּ אַחַד בְּיוֹם, לְכַפֵּר קֳדָשׁ
 הַקְּדָשִׁים פַּעַם אַחַת בְּשָׁנָה, כְּדִי שְׁלֹא
 תִמְצָא שֵׁם טְמֵאָה כָּל כְּדִּ, וְאַחַד בְּחוּץ

הַדִּין, וּבְיוֹם זֶה מִתְחַבֵּרַת הַגְּבוּרָה
 הַעֲלִינָה בְּדִין הַתַּחְתּוֹן שֶׁל רֹאשׁ הַחֹדֶשׁ
 לְדוֹן אֶת הָעוֹלָם.

בַּא רְאֵה, גְבוּרָה דִּין הַקְּשָׁה, בְּנִסְתַּי
 יִשְׂרָאֵל דִּין הַרְפָּה, אַךְ חוֹבַת הַיּוֹם פָּר
 אַחַד כְּדִי שֶׁהָעוֹלָם יוּכַל לְסַבֵּל, וְלִבְנֵי
 בְּרֹאשׁ הַחֹדֶשׁ שְׁנֵי פְרִים, שֶׁהִיא בַּפְּרָה.
 בַּעֲשָׂרָה לְחֹדֶשׁ כְּנֶגֶד דְּרָגַת מִשָּׁה. בְּמוֹסָף
 שֶׁלּוּ פָּר בֶּן בָּקָר אַחַד, שְׁלֹא נוֹסֵף בּוּ דִין
 כָּל כְּדִּ, הֵייתָ שְׂאוֹתוֹ יוֹם הוּא שֶׁל בַּפְּרָה.

בְּעֶלְמָא. בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לַיְרֵחָא לְקַבֵּל דְּרַגְא דְּאַהֲרֹן
דְּאַחִיד בְּהו"ד וְאַסְתַּלַּק נָמִי בְּחַס"ד.

וּבְגִין כִּד בְּהַאי זְמַנָּא אֲפִילוּ עִם כָּל אוֹמִין דְּעֶלְמָא
עֲבִיד קְדָשָׁא בְּרִיד הוּא טִיבו. בְּגִין דְּאַתּוּסַף
חַס"ד דְּאַהֲרֹן עִם חַס"ד דְּאַבְרָהָם וְאַיִנוּן מְקַרְבִּין בֵּיה
בְּשַׁבְעָה יוֹמִין קְרַבְנִין עֲלוּוֹן, בְּגִין דִּיחֲדוּ כּוּלִּיה עֲלֵמָא
בְּחֲדוּוֹתָא דִּישְׂרָאֵל. שְׁבַעִין פְּרִים לְקַבֵּל שְׁבַעִין אוֹמִין
עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת דְּעֶלְמָא, וּבְזוּמָא קְדַמָּא פְּרִים
שְׁלֶשָׁה עָשָׂר. לְאַחְזָא דְּלֹאוּ אִינוּן כְּדָאי לְאַתְקִימָא
בְּעֶלְמָא, אֲלֹא בְּטִיבו דְּקְדָשָׁא בְּרִיד הוּא, דְּאִית בֵּיה
תְּלִיסַר מְכִילָן דְּרַחֲמֵי.

אֵלִים שְׁנַיִם לְמַחְוֵי תְּקִיפּוּ לְהַהוּא דְּרַגְא דְּחַס"ד
עֲלָאָה עַל חַד תְּרִין מְמַה דְּמְקַרְבִּין בְּכוּלְהוּ
מוֹסְפִין בְּגִין דְּהַאי חַנָּא אִיהוּ לְקַבֵּל דְּרַגְא דְּאַהֲרֹן

לשון הקודש

שְׁבַעִים פְּרִים כְּנָגַד שְׁבַעִים אֲמוֹת עוֹבְדֵי
כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת הָעוֹלָם, וּבַיּוֹם הָרִאשׁוֹן
פְּרִים שְׁלֶשָׁה עָשָׂר, לְהִרְאוֹת שְׂאִינָם
כְּדָאִים לְהִתְקַיֵּם בְּעוֹלָם אֲלֵא בְּטוֹבוֹ שֶׁל
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֵׁישׁ בּוֹ שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה
מִדּוֹת שֶׁל רַחֲמִים.

אֵלִים שְׁנַיִם, שֶׁתְּהִיָּה תְּקִיפּוֹת לְאוֹתָהּ
דְּרַגְאָה שֶׁל חַסְדַּת עֲלִיּוֹן עַל אֶחָד שְׁנַיִם מְמַה
שֶׁמְקַרְבִּים בְּכָל הַמוֹסְפִים, מִשּׁוּם שֶׁחַג

לְמִזְבֵּחַ הַחֵיצוֹן שֶׁלֹּא תִּמְצָא טְמֵאָה
בְּעוֹלָם. בְּחַמְשָׁה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ כְּנָגַד דְּרַגְא
אַהֲרֹן שְׂאֵחוּ בְּהוּד, וְהִתְעַלָּה גַם בְּחַסְדַּת.
וְלָכֵן בְּזִמְנָא זֶה אֲפִילוּ עִם כָּל אֲמוֹת
הָעוֹלָם עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חַסְדַּת,
מִשּׁוּם שֶׁמִּתּוֹסַף חַסְדַּת שֶׁל אַהֲרֹן עִם
חַסְדַּת שֶׁל אַבְרָהָם, וְהֵם מְקַרְבִּים בּוֹ
בְּשַׁבְעָה יָמִים קְרַבְנֹת עוֹלוֹת, כְּדָאי
שֵׁישְׁמָחוּ כָּל הָעוֹלָם בְּשִׂמְחַת יִשְׂרָאֵל.

דְּאֶחִיד בְּדַרְגָּא שְׁתִּיתָאֵי. וְאֶקְרִי יוֹם שְׁתִּיתָאֵי. יוֹמָא
 דְּקִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא אֶלְפָּה שְׁנִין. וּבַהֲהוּא יוֹמָא זְמִין
 קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְאוֹסְפָּא עַל חַד תְּרִין טִיבוּ לְעַמִּיחַ.
 הָדָא הוּא דְכֶתִיב (שמות ט"ז) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי וְהִכִּינוּ
 אֶת אֲשֶׁר יִבְאוּ, אִזּוּ וְהָיָה מִשְׁנָה עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם
 יוֹם, וּבְכֻלָּהוּ דְרַגְיִן דְלַעִילָא אֲתוּסָה בְרַכָּאן.

וּבַהֲהוּא יוֹמָא יִיְתִי מְלָכָא מְשִׁיחָא וַיִּתְקַרֵּי חַג
 הָאָסִיף דִּיכְנִישׁ קִדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא בִּיה
 גְּלוּתָא דְעַמִּיחַ, הָדָא הוּא דְכֶתִיב (ישעיה י"א) וְהָיָה בְּיוֹם
 הַהוּא יוֹסִיף יְיָ שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוּת אֶת שְׂאֵר עַמּוֹ.
 וַיִּתְקַרֵּי חַג הַסְּפּוֹת, דְּכֻלָּהוּ שְׁבַעָה דְרַגְיִן חֲפִיִּין עַל
 יִשְׂרָאֵל כְּסוּפָה וּבְגִין כְּךָ כּוּלָּהוּ עֲנִי כְבוֹד אֲזִלִּין עִם
 יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבָּרָא בּוֹכוֹתָא דְאַחֲרֵן בְּגִין כְּךָ אַרְבַּעָה
 עָשָׂר אֲמַרִּין בְּכָל יוֹמָא.

לשון הקודש

וּבְאֹתוֹ יוֹם יָבֵא מְלַךְ הַמְּשִׁיחַ וַיִּקְרָא חַג
 הָאָסִיף, שְׁיִכְבֹּס הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בּוֹ
 הַגְּלוּת שֶׁל עַמּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שעיה י"א) וְהָיָה
 בְּיוֹם הַהוּא יוֹסִיף ה' שְׁנֵית יְדוֹ לְקִנּוּת אֶת
 שְׂאֵר עַמּוֹ. וַיִּקְרָא חַג הַסְּפּוֹת, שְׁכָל שְׁבַע
 הַדְּרָגוֹת מְכֻסּוֹת עַל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ סִפָּה,
 וְלָכֵן כָּל עֲנֵי הַכְּבוֹד הוֹלְכִים עִם יִשְׂרָאֵל
 בְּמַדְבָּר בּוֹכוֹת אַחֲרָיו, וְלָכֵן אַרְבַּעָה עָשָׂר
 כְּבָשִׂים שְׁכָל יוֹם.

זֶה הוּא כְּנֶגֶד דְרַגְת אַחֲרָיו, שְׁאֲחֵנוּ
 בְּדַרְגָּה שְׁשִׁית. וַיִּקְרָא יוֹם הַשְּׁשִׁי יוֹמוֹ
 שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶלְפָּה שְׁנִים.
 וּבְאֹתוֹ יוֹם עֲתִיד הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לְהוֹסִיף עַל כָּל אֶחָד שְׁנִים חֶסֶד לְעַמּוֹ.
 זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שמות טז) וְהָיָה בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי
 וְהִכִּינוּ אֶת אֲשֶׁר יִבְאוּ, אִזּוּ – וְהָיָה מִשְׁנָה
 עַל אֲשֶׁר יִלְקְטוּ יוֹם יוֹם, וּבְכָל הַדְּרָגוֹת
 שְׁלַמְעֵלָה נוֹסְפוֹת בְּרַכּוֹת.

וּבְשִׁבְעָה יוֹמֵי הָאֵל שִׁבְעָתַיִם וַיִּנְהִיר שִׁבְעָתַיִם
 נְהִירוֹ דְשִׁמְשָׁא. וְקִדְשָׁא בְרוּךְ הוּא יִרְחֵם
 עַל עַלְמָא וְשַׁעִיר עֲזִים אֶחָד חֲטָאת לְכַפָּרָא עַל
 סְאִיבוֹ מִקְדָּשָׁא דְסְאִיבוֹ אוּמֵי עַלְמָא עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים
 וּמְזֻלוֹת בְּיוֹמָא תְנַנְנָא לְקַבֵּל דְרַגְא דִּיעֲחָק. בְּיוֹמָא
 תְּלִיתָאָה לְקַבֵּל דְרַגְא דִּיעֲקָב. בְּיוֹמָא רְבִיעָאָה לְקַבֵּל
 דְרַגְא דְיוֹסֵף. בְּיוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקַבֵּל דְרַגְא דְמֹשֶׁה.
 בְּיוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לְקַבֵּל דְרַגְא דְאַהֲרֹן:

וְתָא חַזִּי בְּהַאי חֲגָא וּבְחֲגָא דְפִטְוֵירוֹ, שִׁבְעָה יוֹמֵי
 דְכְּלִילָן פּוֹלְחוֹ יוֹמֵי דְלַעֲיִלָּא בְּחוּ. מָה דְלִית
 בֵּין בְּשָׂאָר חֲגִין דְּמִקְרַבִּין בְּחוּ מוֹסָף, אֵלָּא חֲגִינוּ
 דְּאוּקִימְנָא בְּרֹזָא דְמַהִימְנוּתָא (בְּרֵאשִׁית ל') מַחְשׁוֹף הַלְבָן
 אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, דִּי לְכָל אֵינוֹן שִׁבְעָה שִׁבְעָה
 דְרַגִּין אֶסְחַר לֹון בְּסֵטֵר דְחָס"ד חֲגָא דְפִטְוֵירָא, לְקַבֵּל
 אַבְרָהָם דְאַתִּי מַחְס"ד בְּגִין כַּף פּוֹלְחוֹ דְרַגִּין תַּפְּן.

לשון הקודש

הַשְּׁשִׁי כְּנֶגֶד דְרַגְתֵּי אַהֲרֹן.
 וּבֵא וּרְאֵה, בְּחַג זֶה וּבְחַג הַמִּצּוֹת שִׁבְעָה
 יָמִים שְׁכָלוּלִים בָּהֶם כָּל הַיָּמִים
 שְׁלַמְעֵלָה, מַה שְּׂאִין בֵּין בְּשָׂאָר חֲגִים
 שְׁמִקְרִיבִים בָּהֶם מוֹסָף, אֵלָּא חֲגִינוּ מַה
 שְׁפָרְשְׁנוּ בְּסוּד הָאֲמוּנָה, (בְּרֵאשִׁית ל') מַחְשׁוֹף
 הַלְבָן אֲשֶׁר עַל הַמַּקְלוֹת, שְׁלֵכַל אוֹתָם
 שִׁבְעָה שְׁבַע דְרַגְתֵּי מִקִּיפּוֹת אוֹתָם בְּצַד

וּבְשִׁבְעָה יָמִים - הָרִי שִׁבְעָתַיִם, וַיֹּאֲרֵ
 שִׁבְעָתַיִם אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִרְחֵם עַל הָעוֹלָם. וְשַׁעִיר עֲזִים אֶחָד לְחֲטָאת
 - לְכַפֵּר עַל טְמֵאת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁטְמְאוּ אֲמוֹת
 הָעוֹלָם עוֹבְדֵי כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת. בְּיוֹם הַשְּׁנִי
 כְּנֶגֶד דְרַגְתֵּי יַעֲחָק. בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי כְּנֶגֶד
 דְרַגְתֵּי יַעֲקֹב. בְּיוֹם הָרְבִיעִי כְּנֶגֶד דְרַגְתֵּי
 יוֹסֵף. בְּיוֹם הַחֲמִישִׁי כְּנֶגֶד דְרַגְתֵּי מֹשֶׁה. בְּיוֹם

דְּהָא לְכוּלְהוּ דְרַגִּין אֶסְתֵּר יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְסַטְרָא
דְּחַס"ד. הָאִי חָנָא לְקַבֵּל דְרַגְנָא דְאַתְרוּן דְאַחִיד בְּחַסְדָּא,
כוּלְהוּ עֲמִיהָ.

דְּבַר אַחֵר, בְּגִין דְּכוּלְהוּ דְרַגִּין וְכוּלְהוּ זַכָּאִין, כִּד
נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
אֲתַגְלִי תַמָּן בְּכַתְרֵי וְזַמִּין לְמַעַבְדַּב בֵּן בְּיוֹמֵי דִיִּיתִי
מְשִׁיחָא. בְּגִין כִּד כּוּלְהוּ כְתָרִין רְמִיזוּן חָכְא וְחָכְא
וְנִטְלִין עַל חַד תְּרִין שְׁבַע בְּרַכָּאן חָכְא מִחַתָּם. וְחַתָּם
עַל חַד שְׁבַע מִשְׁאָר מוֹסְפִין, חָדָא הוּא דְכְתִיב (מִכָּה
ז') כִּימֵי צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת. כִּיֹּם
צִאתְךָ הָיָה לִי לְמִימְרָא. מָאִי כִימֵי. דְּכוּלְהוּ יוֹמִין
עֲלָאִין אֲזַדְמְנוּ חַתָּם וְאֲזַדְמְנוּ חָכְא. בְּגִין כִּד נִפְלְאוֹת
חֲמִשִּׁין פְּלָאוֹת, חֲמִשִּׁין פְּלָאוֹת. דְּהָא חֲמִשִּׁין תְּרַעִין
דְּבִינָה פֶתַח קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְאַפְקָא לֹון מִתַּמָּן.

לשון הקודש

כָּאן וְכָאן, וְנוֹטְלִים עַל אֶחָד שְׁנַיִם שְׁבַע
בְּרֻכּוֹת כָּאן מִשָּׁם. וְשָׁם עַל אֶחָד שְׁבַע
מִשְׁאָר הַמוֹסְפִים, זֶהוּ שְׁכֵתוֹב (מִכָּה ז') כִּימֵי
צִאתְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲרָאֵנוּ נִפְלְאוֹת.
כִּיֹּם צִאתְךָ הָיָה לֹו לֹמַר! מַה זֶה כִּימֵי?
שְׁכַל הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים הַזֵּדִמְנוּ לְשָׁם
וְהַזֵּדִמְנוּ לְכָאן, מִשׁוּם כִּד נִפְלְאוֹת, גִּי
פְּלָאוֹת, חֲמִשִּׁים פְּלָאוֹת, שְׁהַרְי חֲמִשִּׁים
שְׁעָרֵי בִינָה פֶתַח הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְהוֹצִיא אוֹתָם מִשָּׁם, וְלָכֵן מְזַכֵּר בַּתּוֹרָה

הַחֶסֶד, הַחֶג שֶׁל הַמִּצְוֹת בְּנֶגֶד אֲבִרְהָם
שְׁבַע מַחְסָד, לָכֵן כָּל הַדְּרָגוֹת שָׁם, שְׁהַרְי
אֵת כָּל הַדְּרָגוֹת מִקִּיף יַעֲקֹב הַשְּׁלָם לְצַד
שֶׁל חֶסֶד. הַחֶג הַזֶּה בְּנֶגֶד דְרַגְתּוֹ שֶׁל
אַתְרוּן שְׁאֲחוֹ בְּחַסְדָּא, כָּלָם עִמּוֹ.

דְּבַר אַחֵר – מִשׁוּם שְׁכַל הַדְּרָגוֹת וְכָל
הַצְּדִיקִים, בְּשִׁינְאֵנוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם,
הַקִּדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּנַלְהָ שָׁם בְּכַתְרֵים
שְׁלוֹ, וְעַתִּיד לַעֲשׂוֹת בֵּן בְּזַמֵּן בִּיאַת
הַמְּשִׁיחָא. מִשׁוּם כִּד כָּל הַכְּתָרִים רְמִיזִים

וּבְגִינֵי כֶךְ בְּאוֹרֵייתָא אֲדַכֵּר יְצִיאַת מַצְרַיִם חֲמִשִּׁין
 זְמַנִּין לְקַבֵּל חֲמִשִּׁין תְּרַעִין בְּדִין יַעֲבִיד לְיוֹמֵי מְשִׁיחָא.
 וּמַאי אֲרָאֵנוּ. אֵלֶּא אֲרָאֵנוּ לְהֵהוּא סָבֵא דְחָזָא
 בְּקִדְמִיתָא דְכְּתִיב (שמות י"ד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד
 הַגְּדוֹלָה. בְּדִין זְמַיִן לְמַחֲזֵי פּוֹרְעֵנוּתָא דְאַדּוּם.

דְּכָר אֵתֵר, דְּבְגִינְהוֹן דְּשִׁבְעָה צְדִיקֵיָא, זְמַיִן קְדָשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא לְאַעֲבָרָא לְכָל אוֹמִין דְּעֵלְמָא וְלֹא
 יִשְׁתַּאֲר בְּעֵלְמָא אֵלֶּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחֲדוּי
 וַיִּשְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּגִין כֶּךְ הֵכָּא שִׁבְעָה יוֹמִין.

תָּא חַזֵי, דְּבְגִין כֶּךְ מִתְמַעֲטִין וְהוֹלְכִין. וּבְיוֹמָא
 תְּמִינָאָה שְׁלֵטִין יִשְׂרָאֵל לְחוּדְיֵיהוּ בְּעֵלְמָא
 וּמְקַרְיָבִין פֶּר אֶחָד אֵיל אֶחָד, רָזָא דִּיחֻדָּא. שִׁבְעָה
 כְּבָשִׂים לְקַבֵּל שִׁבְעָה דְרָגִין. שְׁעִיר עִזִּים, אֶף עַל גַּב
 דְּבַהֲהוּא זְמַנָּא יַעֲבְרִינִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מֵעֵלְמָא,

לשון הקודש

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבִדּוֹ וַיִּשְׂרָאֵל גּוֹי
 אֶחָד. מִשּׁוּם כֶּךְ פֶּאן שִׁבְעָה יָמִים.
 בַּא רְאָה שְׁמִשּׁוּם כֶּךְ מִתְמַעֲטִים
 וְהוֹלְכִים, וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי שׁוֹלְטִים יִשְׂרָאֵל
 לְבִדְם בְּעוֹלָם וּמְקַרְיָבִים פֶּר אֶחָד, אֵיל
 אֶחָד, סוּד הַיְחוד. שִׁבְעָה כְּבָשִׂים –
 בְּגִיד שִׁבְעַת דְּרָגוֹת. שְׁעִיר עִזִּים – אֶף עַל
 גַּב שְׁפָאוֹתוֹ זְמַן יַעֲבִירֵנוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא מִן הָעוֹלָם, עִם כָּל זֶה יִשְׁאֵר מִמֶּנּוּ

חֲמִשִּׁים פְּעָמִים יְצִיאַת מַצְרַיִם, בְּגִיד
 חֲמִשִּׁים שְׁעִירִים, כֶּךְ יַעֲשֶׂה לִימּוֹת
 הַמְּשִׁיחָא. וּמַה זֶה אֲרָאֵנוּ? אֵלֶּא אֲרָאֵנוּ אֶת
 אוֹתוֹ הַזְּקוּן שְׂרָאָה בְּרֵאשׁוּנָה, שְׁכַתוּב
 (שמות י"ד) וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה, וְאִז
 עֲתִיד לְרְאוֹת אֶת הַפְּרַעְנוֹת שֶׁל אַדּוּם
 דְּכָר אֵתֵר – שְׁפִשְׁבִּיל שִׁבְעַת הַצְּדִיקִים
 עֲתִיד הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַעֲבִיר אֶת כָּל
 אֲמוֹת הָעוֹלָם, וְלֹא יִשְׁאֵר בְּעוֹלָם אֵלֶּא

עִם כָּל דָּא יִשְׁתָּאֵר מִנִּיהּ דְּלֵא יִתְבַּטְּלוּן מִפְּרִיָּה
 וְרִבְיָה. וּבִתְהוּא זְמַנָּא יִפְקוּן מִים תַּיִם מִחֲכֻמָּה עֲלָאָה
 (זכריה י"ד) חֲצִיִּים אֶל הַיָּם הַקִּדְמוֹנִי דָּא חֶסֶד עֲלָאָה
 וְחֲצִיִּים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן דָּא גְבוּרָה תְּתָאָה וּגְבוּרָה
 עֲלָאָה. בְּקִיץ וּבְחֹרֶף בְּסֻטְרָא דְאַשָּׁא וּבְסֻטְרָא דְמִיָּא.
 דְּלֵא יִשְׁתָּאֵר דִּינָא בְּעֵלְמָא אֲלָא כֻּלָּא רַחֲמֵי וְחַיִּים
 וְחִירוֹ בְּעֵלְמָא:

וְתָא חַיִּי בְּהַאי חֲנָא עֲבָדִין נְסוּךְ הַמַּיִם. נְבִיעַ
 דְּחֶסֶד בְּאֵינוֹן שְׁתִּין מִשְׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית,
 וְכוּלְהוּ שְׁבַעַה יוֹמִין עֲלָאִין מְקַבְּלִין מֵאֵינוֹן מָוִם תַּיִם
 דְּנִפְקִין מִירוּשָׁלַיִם עֲלָאָה טְמוּרָא. וּבֵאֵן אֲתֵר רְמִיז
 לְאֵינוֹן מָוִם תַּיִם, בְּאֵינוֹן שְׁתִּין. וְחֲסִידֵי וְצַדִּיקֵי
 חֲדָאן בְּהַאי הִלּוּלָא, בְּגוֹן דְּרְמִיזָא לְתַהוּא טִיבוּ דְזַמִּין
 קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמַעַבְד כּד יַעֲבֵר קְדָשָׁא בְּרִיךְ

לשון הקודש

שִׁפְעָה שֶׁל חֶסֶד בְּאוֹתָם שִׁיתִים מִשְׁשֶׁת
 יָמֵי בְּרֵאשִׁית, וְכֹל שְׁבַעַת הַיָּמִים
 הָעֲלִיּוֹנִים מְקַבְּלִים מֵאוֹתָם מָוִם תַּיִם
 שְׁנוּצָאִים מִירוּשָׁלַיִם הָעֲלִיּוֹנָה הַטְּמוּרָה.
 וּבְאֵיזָה מְקוֹם רְמוּז עַל אוֹתָם מָוִם תַּיִם?
 בְּאוֹתָם שִׁיתִים, וְחֲסִידִים וְצַדִּיקִים
 שְׂמֵחִים בְּהִלּוּלָא הַזֶּה, מִשּׁוּם שְׂרוּמוֹ
 לְאוֹתוֹ הַטּוֹב שֶׁעֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 לַעֲשׂוֹת כְּשִׁיעֲבִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵת

שֶׁלֹּא יִתְבַּטְּלוּ מִפְּרִיָּה וְרִבְיָה. וּבְאוֹתוֹ
 זְמַן יִצְאוּ מִים תַּיִם מִחֲכֻמָּה הָעֲלִיּוֹנָה,
 (זכריה י"ד) חֲצִיִּים אֶל הַיָּם הַקִּדְמוֹנִי - זֶה
 חֶסֶד עֲלִיּוֹן, וְחֲצִיִּים אֶל הַיָּם הָאֲחֵרוֹן - זֶה
 גְבוּרָה מִחֲתוֹנָה וּגְבוּרָה עֲלִיּוֹנָה. בְּקִיץ
 וּבְחֹרֶף - בְּצַד הָאֵשׁ וּבְצַד הַמַּיִם. שֶׁלֹּא
 יִשְׁאֵר דִּין בְּעוֹלָם, אֲלָא הַכֹּל רַחֲמִים
 וְחַיִּים וְחִירוֹת בְּעוֹלָם.
 וּבֵאֵר רָאָה, בְּחֶג הַזֶּה עוֹשִׂים נְסוּךְ הַמַּיִם,

הוא סאיבו מארעא דיתתון אינון מים חיים טהורים
 באינון שיתין, בההוא מזבחה עלאה ההוא ים
 האחרון. ואינון תלתא לוגין מים שמונה עשר ביצים
 לקבל צדיק דאקרי ח"י העולמים, ועל ידיה מים
 נחתין באינון שיתין.

ותא חיי הלל הזקן כד הוה חדי בהאי הלולא אמר
 אם אני כאן הכל פאן. ואם אין אני כאן מי
 כאן. הוא רמיז ואמר אי שכינתא דאקרי אני שרייא
 כאן. הכל פאן ההוא אתרא דאקרי כל דאתי
 לאזדווגא בה. ואם אין אני כאן מי כאן. דהא לא
 השיבא טיבו שלימא בגין דשכינתא לא שרייא
 בארעא קדישא. אבל כד ישתלמו אינון פרים כדין
 פתיב (ישעיה י"ב) ושאתם מים בששון ממעיני
 הישועה. מאן אינון. שית מעיני דאינון מריקין
 בהאי ישועה וכדין עלמא כוליה בחדוה בגין דנפקא

 לשון הקודש

פאן, ואם אין אני פאן - מי פאן? הוה
 רימו ואומר, אם שכינה שנקראת אני
 שורה פאן - הכל פאן, אותו מקום
 שנקרא כל שבה להודווג בה. ואם אין
 אני פאן - מי פאן? שהרי לא חשוב טוב
 שלם, משום ששכינה לא שורה פארין
 הקדושה. אבל בששתלמו אותם פרים,
 אז פתוב (ישעיה י"ב) ושאתם מים בששון

הטמאה מן הארץ, שירדו אותם מים
 טהורים באותם השיתים באותו מזבחה
 עליון, ים האחרון, והם שלשה לגים מים,
 שמונה עשרה ביצים, כנגד צדיק שנקרא
 חי העולמים, ועל ידו המים יורדים
 באותם שיתים.

ובא וראה, כשהלל הזקן היה שמת
 בהלולא הוה, אמר, אם אני פאן - הכל

שְׁכִינְתָא מִבֵּין הָהוּא סְאִיבוּ דְשָׂאָר עַמּוּן, בְּגִין כְּדִּ
 (במדבר כ"ט) בְּיוֹם הַשְּׁמִינִי עֲצַרְתָּ תְהִיָּה לָכֶם.

תָּא חַי, עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֲרָבָה וְנִסּוּךְ הַמָּיִם הַלָּכָה
 לְמֹשֶׁה מִסִּינַי. שָׂאָר מְלִי דְאוֹרִינְתָא תּוֹרָה.
 וְהָכָא הַלָּכָה. מָאִי טַעְמָא, אֵלָּא בְּגִין דְהָאִי אֲתָרָא
 דְאֶקְרִי חַר סִינַי, תּוֹרָה שְׁבַעֲלָ פֶה אוֹלִיפֶת לִיָּה לְמֹשֶׁה
 לְקִשְׂרָא קִשְׂרִין דְמַחִימְנוֹתָא.

אִינּוֹן עֶשֶׂר נְטִיעֵין דְנִצְבִּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְהָא
 אַחִיד לֹון בְּהָהוּא אֲתָרָא דְאֶקְרִי עֲרָב שְׁבִיעִית
 וְנַעֲבֹדוֹן פְּרִי בְּהָהוּא בֵּית סָאָה, בְּגִין דְאִינְתִי מְזוֹנָא
 לְעֵלְמָא בְּהָאִי שְׁבִיעִית. דְלִית לֹון מְזוֹנָא אֵלָּא מִהָהוּא
 שְׂתָא שְׁתִּיתָאָה דְזֶרְעִין בְּהָ זֶרְעִין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב
 (הושע י') זֶרְעוּ לָכֶם לְעֻדְקָה וְקִצְרוּ לְפִי חֶסֶד, מָה דְזֶרְעִין
 יְהִא לְהָהוּא אֲתָרָא דְאֶקְרִי עֻדְקָה שְׁלֵמָה, וְכִדִּין

לשון הקודש

זוה שנקרא חר סיני, תורה שבעל פה
 למדה את משה לקשר קשרי האמונה.
 אותן עשר נטיעות שנטע הקדוש ברוך
 הוא, שאחזו אותן באותו מקום שנקרא
 ערב שביעית, ונעשו פרי באותו בית
 סאה, כדי שיבא מזון לעולם בשביעית
 הזו, שאין להם מזון אלא מאותה שנה
 ששית שזורעים בה זרעים. והו שפתוב
 (הושע י) זרעו לכם לעדקה וקצרו לפי

מפעני הישועה. מי הם? ששה מעינות
 שמריקים בישועה הזאת, ואז העולם כלו
 בחדרה, משום ששכינה יוצאת מתוך
 אותה טמאת שאר העמים, משום כך
 (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם.
 בא ראה, עשר נטיעות, ערבה ונסוף
 המים - הלכה למשה מסיני, שאר
 הדברים של התורה - תורה, וכאן
 הלכה. מה הפעם? אלא משום שמקום

וְקָצְרוּ לְפִי חֶסֶד בְּדִין יְהִי טִיבוֹ עֲלָאָה. וּמֵאן אִיהוּ
לְפִי (פ"י) חֶסֶד דָּא אֲבָרְתָם.

וְתָא חָזִי לְתַתָּא שְׁבַעָה עֲבִידֵן אִית בִּינִיהוֹן. זְרִיעָ"ה
לְקַבֵּל אִימָא עֲלָאָה, הָדָא הוּא דְכְתִיב (בְּרֵאשִׁית
מ"ו) הָא לָכֶם זְרַע. קְצִירָ"ה לְקַבֵּל דְרֵגָא דְאֲבָרְתָם הָדָא
הוּא דְכְתִיב וְקָצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁ"ה בְּחֵרוּץ לְקַבֵּל
דְרֵגִיָּה דִּיצְחָק דְעָבִיד דִּינָא וְאֲפְרִישׁ תְּכַן מִתְּהוּא בָר.
דִּינָא אֲפְרִישׁ מִנִּיה וְעָבִד דִּינָא בְרִשְׁיַעִי עֲלֵמָא וּכְדִין
אִינְהוּ כְּמוּץ לְפָנֵי רוּחַ. וְהָאֵי רוּחַ דָּא דְרֵגָא דִּיעֲקֹב
דְכְתִיב (בְּרֵאשִׁית מ"ה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב, וְלְקַבְּלִיה זֹרָ"ה
וְהוּא מוּץ לְאִשָּׁא אֲתִיָּהִיב לְמִיכָל. מוּחָ"ן לְקַבֵּל דְרֵגָא
דְמִשָּׁה. לָ"ש לְקַבֵּל דְרֵגָא דְאֲהֵרֹן. אוּפָ"ה לְקַבֵּל דְרֵגָא
דְצַדִּיק וְאֲתֵעִבִיד לָח"ם בְּיָדוֹ דְצַדִּיק בְּתֵהוּא אֹר
דְאִית בְּצִיּוֹן, הָדָא הוּא דְכְתִיב (תְּהִלִּים קל"ו) נֹתֵן לָחֶם

לשון הקודש

דְרֵגַת יִצְחָק, שְׁעוּשָׁה דִין וּמִפְרִיד תְּכַן
מֵאוּתוֹ בָר. דִּין מִפְרִיד מִמֶּנּוּ, וְעוּשָׁה דִין
בְּרִשְׁעֵי הָעוֹלָם, וְאֹז הוּא (תְּהִלִּים ל"ה) כְּמוֹן
לְפָנֵי רוּחַ. וְרוּחַ הוּוּ זֵו הַדְרֵגָה שֶׁל יַעֲקֹב,
שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית מ"ה) וַתְּחִי רוּחַ יַעֲקֹב,
וּכְנַגְדוֹ זֹרָה. וְאוּתוֹ הַמּוּץ נִתֵּן לְאִשׁ
לְמֵאֲכָל. מוּחָן – כְּנַגְד דְרֵגַת מִשָּׁה. לָשׁ
– כְּנַגְד דְרֵגַת אֲהֵרֹן. אוּפָה – כְּנַגְד דְרֵגַת
צַדִּיק, וְנַעֲשָׂה לָחֶם בְּיָדוֹ שֶׁל צַדִּיק בְּאוּתוֹ

חֶסֶד. מַה שְׁזוֹרְעִים יִהְיֶה לְאוּתוֹ מְקוֹם
שְׁנִקְרָא עֲדָקָה שְׁלֵמָה, וְאֹז וְקָצְרוּ לְפִי
חֶסֶד, אֹז יִהְיֶה טוֹב הָעֲלִיּוֹן. וּמִי הוּא לְפִי
חֶסֶד? זֵה אֲבָרְתָם.

בֵּא רֵאָה, לְמַטָּה שְׁבַעָה מַעֲשִׂים יֵשׁ
בִּינֵיהֶם. זְרִיעָה – כְּנַגְד הָאֵם הָעֲלִיּוֹנָה,
זֵהוּ שְׁכַתוֹב (בְּרֵאשִׁית מ"ו) הָא לָם זְרַע. קְצִירָה
– כְּנַגְד דְרֵגַת אֲבָרְתָם, זֵהוּ שְׁכַתוֹב
וְקָצְרוּ לְפִי חֶסֶד. דִּישָׁה בְּחֵרוּץ – כְּנַגְד

לְכָל בָּשָׂר. בְּקִדְמִיתָא לְכָל וּלְבַתָּר לְהֵהוּא אֶתְר
 דְּאֶקְרִי בָּשָׂר וּמְאִי לָחֵם דָּא קִיּוּמָא.
 וּבְהֵאֵי שְׁתָּא שְׂבִיעֵתָא לָא עֲבַדִּין עֲבִידְתָּא, אֶלָּא
 אֲכָלִין הֵהוּא לָחֵם דְּאֶתִּיּהִיב לְהוּ מִשְׁתָּא
 שְׂתִיתָתָא. וְכוּלְהוּ עֲלָמִין בְּחֻדְוָה נְיִיחִין וְכוּלְהוּ מִסְכְּנֵי
 וְעֵתִירֵי כּוּלְהוּ שְׁוִין בְּהֵאֵי אֶתְר, דְּהֵא כּוּלְהוּ תַתָּאֵי
 מִהֵאֵי שְׁתָּא שְׂבִיעֵתָא מִתְזַנִּין. וְאִי בַר נֶשׁ עֲבִיד
 בְּאִינוּן פִּירִין סְחֻרְתָּא. הֵאֵי דְאַתְרָא דְעֲנִיּוּתָא מְנַע
 מִנִּיהּ בְּרַכָּאן, בְּגִין כֹּד מְנַע מִנִּיהּ בְּרַכָּאן. וּבְעֵי בַר
 נֶשׁ לְאַחְזָא דְהֵאֵי אֶרְעָא קִדִּישָׁא דְקֹדְשָׁא בְּרִידָא הוּא
 אִית לָהּ נְיִיחָא בְּבַעֲלָהּ וְקוּדְשָׁא בְּרִידָא הוּא יְהִיב לָחֵם
 לְהֵאֵי ב"ל. וְכ"ל לְהֵהוּא אֶתְרָא דְאֶקְרִי בָּשָׂר מִבְּשָׂרֵי,
 וְלִית לָהּ נְחֻרָא מְדִילָהּ אֶלָּא תְנַחוּ סְפִיחֵי דְשְׂתִיתָתָא
 דְּאֶזְדָּרְעוּ בָּהּ מִמִּילָא.

 לשון הקודש

עוֹשֶׂה סְחֻרָה בְּאוֹתָם פְּרוּת, הַמְּקוֹם הַזֶּה
 שֶׁל עֲנִיּוֹת מוֹנֵעַ מִמֶּנּוּ בְּרַכּוֹת, וְלִכֵּן מוֹנֵעַ
 מִמֶּנּוּ בְּרַכּוֹת. וְצִרִיךְ אָדָם לְהִרְאוֹת
 שְׂלֵאֲרִין הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא יֵשׁ נַחַת עִם בַּעֲלָהּ, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא נוֹתֵן לָחֵם לְכָל הַזֶּה, וְ"כֵל" לְאוֹתוֹ
 מְקוֹם שְׂנֵקְרָא (בְּרֵאשִׁית ב) בָּשָׂר מִבְּשָׂרֵי, וְאִין
 לָהּ אֹר מִשְׁלָהּ, אֶלָּא אוֹתָם סְפִיחֵי
 הַשְּׂשִׁית שְׂנֵזְרְעוּ בָּהּ מִמִּילָא.

אֹר שֵׁישׁ בְּצִיּוֹן. זֶהוּ שְׂכַתוֹב (תְּהִלִּים קלו)
 נָתַן לָחֵם לְכָל בָּשָׂר. בְּתַחֲלָה לְ"כֵל",
 וְאַחַר כֵּךְ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂנֵקְרָא בָּשָׂר.
 וּמָה זֶה לָחֵם? זֶה הַקִּיּוּם.

וּבַשְּׂנָה הַשְּׂבִיעִית הוּא לֹא עוֹשִׂים
 מְלָאכָה, אֶלָּא אוֹכְלִים אוֹתוֹ לָחֵם שְׂנַתֵּן
 לָחֵם בַּשְּׂנָה הַשְּׂשִׁית, וְכָל הָעוֹלָמוֹת נָחִים
 בְּחֻדְוָה. וְכָל הָעֲנִיִּים וְהַעֲשִׁירִים, כֻּלָּם
 שְׂוִים בְּמְקוֹם זֶה, שְׂהָרֵי כָּל הַתְּחֻתּוֹנִים
 נִזְוָנִים מַשְּׂנָה הַשְּׂבִיעִית הַזֶּה. וְאִם אָדָם

וּבְעֵי פֶר נָשׁ בְּהֵחֳוֹא עֶרֶב שְׁבִיעִית לְמַעַבְד עֲבֹדָתָא
 דְּאַרְעָא בְּאִינוּן עֶשֶׂר נְטִיעֵן אֲשֶׁתְּלִימוּ בְּה
 דְּתַתִּיחַד הַאי אַרְעָא בְּהוּ, וְלֹא תַתְּפָרֵשׁ מִנִּיּוּהוּ
 וְתַתְּקֵרִי אַף הִיא נְטִיעָה, נְצִיבוּ דְנָצַב קְדָשָׁא בְּרִיךְ
 הוּא. בְּגִין דְּלֹא יִתְמַנַּע מִיָּנָה חֲחֹוּא טִיבוּ דְּאִית לָהּ
 עִם בְּעֻלָּהּ, נִיּוּחָא בְּשְׁבִיעִית. בְּגִין כִּד אָדָם בִּיּוּמָא
 שְׁתִּיתָאָה אַתְּבֵרִי וְאַזְדִּוּוּגַת עֲמִיּה בַת זֹוּגִיּה לְאַתְעֲנָנָא
 בְּשַׁבְּתָא, וְהַשְׁתָּא אֲזִדְּוּוּגַת צַד"ק בְּשְׁתִּיתָאָה לְמִיּוּב
 נְהִירוּ לְהַאי הַר סִינִי.

וְהָא חֲזִי, הַר חֹרֵב אַתְּבֵרִי כִד אֲזִדְּוּוּג עֲמִיּה וְא"ו.
 וְאִי בְּנֵי נְשָׂא מִכְּפִרִישֵׁין וְא"ו מִיָּנָה, אַקְרִי חֶרֶב
 לִי, דְּהָא חֶרֶב כְּתִיב, וְעַבְדָּא נִוְקָמִין. בְּגִין כִּד הִלְכָה
 לְמוֹשֶׁה מִסִּינֵי תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה דִּיבְלָלוּן יְתָה בְּאִינוּן
 עֶשֶׂר נְטִיעֵן עֶרֶב שְׁבִיעִית, וְיִיתִי מִזֹּנָא לְעֻלְמָא

לשון הקודש

וְעַכְשָׁו הַזְדִּוּוּגָה צַדִּיק עִם שְׁשֵׁי לְתַת אֹור
 לְהַר סִינֵי הַזֶּה.

וּבֵא וּרְאֵה, הַר חֹרֵב נִקְרָא בְּשִׁמְדֻוּג
 עֲמוּ וְא"ו, וְאִם בְּנֵי אָדָם מִכְּפִרִידִים וְא"ו
 מִכְּנָה, נִקְרָא חֶרֶב לְהַ, שְׁחָרִי כְּתוּב
 חֶרֶב, וְעוֹשֶׂה נְקֻמוֹת, לְכֹן הִלְכָה לְמוֹשֶׁה
 מִסִּינֵי תוֹרָה שְׁבַעֲל פֶּה, שְׁיִכְלָלוּ אֹוְתָה
 עִם אֹוְתָם עֶשֶׂר נְטִיעוֹת עֶרֶב שְׁבִיעִית,
 וּבֵא מִזֹּון לְעוֹלָם בְּשְׁבִיעִית, שֶׁהוּא מְקוּם

וְצִרִיד אָדָם בְּאוֹתוֹ עֶרֶב שְׁבִיעִית
 לְעֵשׂוֹת מְלֹאכֶת הָאָרֶץ בְּאוֹתָן עֶשֶׂר
 נְטִיעוֹת שֶׁהִשְׁתַּלְּמוּ בְּהַ, שְׁתַּתִּיחַד הָאָרֶץ
 הַזֹּו עֲמָהֶם וְלֹא תִפְרַד מֵהֶם, וְאַף הִיא
 תִּקְרָא נְטִיעָה, נְטִיעָה שְׁנַטְעַת הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא, בְּדִי שְׁלֹא יִמְנַע מִכְּנָה אֹוְתוֹ
 טוֹב שְׁשֵׁי לְהַ עִם בְּעֻלָּה מְנוּחָה
 בְּשְׁבִיעִית. וְלְכֹן נִבְרָא אָדָם בְּיוֹם הַשְּׁשִׁי,
 וְהַזְדִּוּוּגָה עֲמוּ בַת זֹוּגוּ לְהַתְעַנֵּג בְּשַׁבְּתָ,